

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра обліку та аудиту

М.Т. Шендригоренко

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг

2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра обліку та аудиту

М.Т. Шендригоренко

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри обліку та аудиту
Протокол № 14
від «16» травня 2017 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 8
від «29» травня 2017 р.

**Кривий Ріг
2017**

УДК 005. 521:657.633
Ш 47

Рецензенти:

Л.Я. Шевченко - - канд. економ. наук, доцент
О.В. Неізнана - - канд. економ. наук, доцент

Шендригоренко М.Т.

Ш 47 Аналіз господарської діяльності [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / М.Т. Шендригоренко; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. обліку та аудиту. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 66 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються студентами протягом вивчення дисципліни. Методичні рекомендації містять перелік питань для підготовки до підсумкового контролю та перелік основної та додаткової літератури.

УДК 005. 521:657.633

© Шендригоренко М.Т., 2017
© Донецький національний
університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	18
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності підприємства	19
Змістовий модуль 2. Методика аналізу господарської діяльності	22
Змістовий модуль 3. Практичний аспект аналізу результатів діяльності та фінансового стану підприємства	37
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	41
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності підприємства	42
Змістовий модуль 2. Методика аналізу господарської діяльності	53
Змістовий модуль 3. Практичний аспект аналізу результатів діяльності та фінансового стану підприємства	63

ВСТУП

Забезпечення ефективного функціонування підприємств потребує економічно грамотного управління їхньою діяльністю, яке багато в чому визначається умінням її аналізувати. За допомогою аналізу вивчають тенденції розвитку, глибоко і системно досліджують фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовують плани та управлінські рішення, здійснюють контроль за виконанням їх, виявляють резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюють результати діяльності підприємства та їх чутливість до управлінських впливів, виробляють економічну стратегію його розвитку.

Аналіз господарської діяльності - це наукова база прийняття управлінських рішень у бізнесі. Для обґрунтування їх необхідно виявляти і прогнозувати наявні і потенційні проблеми, виробничі і фінансові ризики, визначати вплив управлінських рішень на рівень ризиків і доходів суб'єкта господарювання. Тому опанування методики мікроекономічного аналізу для менеджерів усіх рівнів є складовою їхньої фахової підготовки.

Дисципліна «Аналіз господарської діяльності» забезпечує підготовку студентів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» і разом з іншими дисциплінами формує інтегрований підхід до фахової підготовки бакалаврів.

Мета - формування системи знань з теоретичних питань організації аналізу господарської діяльності підприємства його методології, практичних навичок здійснення аналізу підприємств, організацій. установ.

Завдання - вивчення теоретичних основ аналізу господарської діяльності підприємства; дослідження методу і методичних прийомів аналізу господарської діяльності; вивчення видів аналізу та його інформаційного забезпечення; дослідження методики аналізу маркетингової діяльності підприємства; вивчення методики аналізу виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг); дослідження послідовності аналізу з використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці; вивчення методики аналізу використання матеріальних ресурсів підприємства; розуміння методичних прийомів аналізу забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання; вивчення методики аналізу витрат та фінансових результатів підприємства; дослідження послідовності аналітичного дослідження фінансового стану підприємства; надання знань щодо організації і проведення аналізу господарської діяльності підприємства з метою визначення резервів підвищення ефективності його роботи.

ЧАСТИНА 1
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Обов'язкова/ вибіркова дисципліна	обов'язкова дисципліна
Семестр	6
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	2
Лекції, години	30
Практичні/семінарські, годин	45
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	75
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	5
самостійної роботи студента	5
Вид контролю	екзамен

1. Мета та завдання дисципліни

Мета - формування системи знань з теоретичних питань організації аналізу господарської діяльності підприємства його методології, практичних навичок здійснення аналізу підприємств, організацій. установ.

Завдання - вивчення теоретичних основ аналізу господарської діяльності підприємства; дослідження методу і методичних прийомів аналізу господарської діяльності; вивчення видів аналізу та його інформаційного забезпечення; дослідження методики аналізу маркетингової діяльності підприємства; вивчення методики аналізу виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг); дослідження послідовності аналізу з використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці; вивчення методики аналізу використання матеріальних ресурсів підприємства; розуміння методичних прийомів аналізу забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання; вивчення методики аналізу витрат та фінансових результатів підприємства; дослідження послідовності аналітичного дослідження фінансового стану підприємства; надання знань щодо організації і проведення аналізу господарської діяльності підприємства з метою визначення резервів підвищення ефективності його роботи.

2. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності підприємства					
Тема 1. Зміст, предмет і завдання аналізу господарської діяльності	9	2	3		4
Тема 2. Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності	10	2	4		4
Тема 3. Види аналізу, інформаційна база та способи обробки економічної інформації	10	2	4		4
Разом за змістовим модулем 1	29	6	11		12
Змістовий модуль 2. Методика аналізу господарської діяльності					
Тема 4. Аналіз маркетингової діяльності	14	2	4		8
Тема 5. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)	16	4	4		8
Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	20	4	6		10
Тема 7. Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства	14	2	4		8
Тема 8. Аналіз основних засобів	16	2	4		10
Тема 9. Аналіз витрат підприємства	18	4	4		10
Разом за змістовим модулем 2	98	18	26		54
Змістовий модуль 3. Практичний аспект аналізу результатів діяльності та фінансового стану підприємства					
Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	12	4	4		4
Тема 11. Аналіз фінансового стану підприємства	11	2	4		5
Разом за змістовим модулем 3	23	6	8		9
Усього годин	150	30	45		75

4. Теми семінарських /практичних/ лабораторних занять

№ з/п	Вид теми заняття	Кількість годин
1	Семінар – дискусія Зміст, предмет і завдання аналізу господарської діяльності	3
2	Семінар з виконанням розрахункових задач Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності	4
3	Семінар з виконанням розрахункових задач Види аналізу, інформаційна база та способи обробки економічної інформації	4
4	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз маркетингової діяльності	4
5	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)	4
6	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	6
7	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства	4
8	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз основних засобів	4
9	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз витрат підприємства	4
10	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	4
11	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз фінансового стану підприємства	4

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей, статей за обраною темою.
3. Добір статистичної, податкової, бухгалтерської інформації щодо діяльності промислових підприємств Дніпропетровської області.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема заняття	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності підприємства			
Семінар – дискусія Зміст, предмет і завдання аналізу	4	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Аналіз господарської діяльності підприємства як функція управління. Значення аналізу господарської діяльності в управлінні	Тестування, дискусія, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант

господарської діяльності		<p>підприємствами як методу обґрунтування прийнятих управлінських рішень. Предмет аналізу господарської діяльності його об'єкти, суб'єкти та основні категорії. Завдання аналізу господарської діяльності. Місце аналізу господарської діяльності в системі наук, його зв'язок з іншими науками.</p> <p>Джерела [1-10]. [14-16].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	
Семінар з виконанням розрахункових задач Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності	4	<p>1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності, їх класифікація. Прийом порівняння і порядок його застосування в аналізі. Прийом середніх та відносних показників. Графічний спосіб в аналізі. Прийом угруповання в аналізі. Використання моделювання в аналізі. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Балансові зіставлення. Статистичні методи, що застосовуються в аналізі. Соціологічні методи та їх характеристика. Економіко-математичні методи в аналізі господарської діяльності. Узагальнення результатів аналізу. Поняття про резерви, їхнє виявлення, класифікація. Основні принципи пошуку резервів.</p> <p>Джерела [1-10]. [19-20].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семінар з виконанням розрахункових задач Види аналізу, інформаційна база та способи обробки економічної інформації	4	<p>1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення інформації, її характеристика і класифікація. Перевірка вірогідності джерел інформації, які використовуються в аналізі господарської діяльності. Класифікація видів та напрямів аналізу господарської діяльності. Техніко-економічний або управлінський аналіз та його характеристика. Оперативний аналіз та особливості його методики. Порівняльний або міжгосподарський аналіз: особливості його проведення та спрямованість на пошук резервів виробництва. Принципи та послідовність проведення функціонально - вартісного аналізу. Зміст і інформаційна база фінансового аналізу. Характеристика системного або комплексного аналізу. Стратегічний аналіз діяльності підприємства: характеристика та порядок здійснення. Маржинальний аналіз та його методика. SWOT – аналіз і інституційний аналіз та їх практичне використання.</p> <p>Джерело [1-10]. [21].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.</p> <p>4. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

Разом змістовий модуль 1	12		
Змістовий модуль 2. Методика аналізу господарської діяльності			
Семинар з виконанням розрахункових задач Аналіз маркетингової діяльності	8	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення та завдання аналізу маркетингової діяльності. Аналіз попиту на продукцію і формування портфеля замовлень. Оцінка ризику продукції, яка не користується попитом. Аналіз ринків збуту продукції. Аналіз цінової політики підприємства. Аналіз конкурентоспроможності продукції. Джерело [1-10]. [21]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)	8	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Напрямки, завдання та джерела інформації аналізу виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг). Загальна оцінка виконання виробничої програми. Аналіз асортименту і структури продукції. Аналіз комплектності і ритмічності випуску продукції. Аналіз якості продукції. Аналіз реалізації продукції та оцінка впливу факторів на її зміну. Оцінка виконання зобов'язань з постачання продукції. Узагальнення результатів аналізу виторгу від реалізації продукції. Підрахунок резервів збільшення реалізації продукції. Джерело [1-10]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення, мета, основні напрямки аналізу трудових ресурсів. Задачі аналізу та джерела інформації, необхідні для його проведення. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, їх склад, структура та рух. Аналіз використання робочого часу. Аналіз показників продуктивності праці. Аналіз формування і використання коштів на оплату праці. Джерело [1-10]. [19-20]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Аналіз використання матеріальних	8	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення, завдання та джерела аналізу використання матеріалів у виробництві. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Джерело [1-10]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

ресурсів підприємства		3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	
Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз основних засобів	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення, завдання та джерела аналізу використання основних засобів. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами, їх складу, структури і руху. Аналіз технічного стану основних засобів. Аналіз узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів. Аналіз ефективності використання виробничого устаткування. Джерело [1-10]. [21]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз витрат підприємства	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення, показники, завдання та джерела аналізу витрат на виробництво та реалізацію продукції. Аналіз обґрунтованості та виконання бюджету витрат операційної діяльності підприємства. Загальна оцінка динаміки та структури витрат на 1 грн. продукції. Аналіз прямих витрат підприємства. Аналіз накладних витрат підприємства. Визначення резервів зниження собівартості продукції. Джерело [20-21]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Разом змістовий модуль 2	54		
Змістовий модуль 3. Практичний аспект аналізу результатів діяльності та фінансового стану підприємства			
Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	4	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення, завдання та джерела аналізу фінансових результатів. Аналіз і оцінка рівня та динаміки показників прибутку. Аналіз рівня безбитковості. Аналіз і оцінка виробничого і фінансового левериджу. Аналіз використання прибутку. Методика підрахунку резервів збільшення прибутку і рентабельності. Джерело [1-10]. [20-21]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз фінансового стану підприємства	5	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Значення аналізу фінансового стану в оцінці господарської діяльності підприємства. Аналіз активів підприємства. Аналіз пасивів підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз платоспроможності підприємства. Особливості оперативного економічного аналізу фінансового стану підприємства. Джерело [1-10]. [19-21]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

		3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	
Разом змістовий модуль 3	9		
Модуль 2			
Курсова робота	30	Підготовка курсової роботи за затвердженою тематикою та графіком виконання	Захист курсової роботи
Разом	75		

7. Результати навчання

1.	Розуміння теоретичних основ організації аналізу господарської діяльності підприємства
2.	Знання інформаційної бази та особливостей організації аналізу господарської діяльності
3.	Знання методики аналізу господарської діяльності підприємства
4.	Знання методики аналізу фінансового стану підприємства
5.	Уміння працювати над джерелами економічної інформації для загальної оцінки стану аналізованого підприємства, динаміки його розвитку
6.	Уміння використовувати дедуктивний і індуктивний методи дослідження економічних явищ та процесів
7.	Розуміння причин і наслідків економічних процесів на підприємстві
8.	Уміння обчислювати економічні показники і користуватися ними при оцінці діяльності підприємства
9.	Уміння визначати відхилення в економічних показниках та встановлювати їхні причини
10.	Розуміння факторів, що впливають на формування економічних показників та взаємозв'язок між ними
11.	Уміння узагальнювати резерви поліпшення економічних показників діяльності підприємства
12.	Уміння роботи економічно грамотні висновки за результатами аналізу господарської діяльності підприємства
13.	Уміння розробляти пропозиції з підвищення ефективності діяльності підприємства на підставі реалізації виявлених резервів

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси, тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2	1	2	1			4
Тема 3	1	2	1	3		7
Разом змістовий модуль 1	3	4	3	3	3	16
Змістовий модуль 2						
Тема 4	1	2	1			4
Тема 5	1	2	1			4
Тема 6	1	2	1			4
Тема 7	1	2	1			4
Тема 8	1	2	1			4
Тема 9	1	2	1			4
Разом змістовий модуль 2	6	12	6		3	27
Змістовий модуль 3						
Тема 10	1		1			2
Тема 11	1		1			2
Разом змістовий модуль 3	2		2		3	7
Усього модуль 1	11	16	11	3	9	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Аналіз господарської діяльності: [навч. посіб.] / [за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової] – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 384 с.
2. Гринів Б.В. Економічний аналіз торгівельної діяльності: [навч. посіб.] / Б.В. Гринів. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
3. Економічний аналіз : [навч. посіб]. / [М. А.Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов, А. П. Заросило, В. М. Івахненко, С. В. Калабухова, С. А. Кириленко та ін.]; за заг. ред. акад. НАНУ М. Г. Чумаченка. – 3-тє вид., без змін – К. : КНЕУ, 2007. – 560 с.
4. Ковальчук К.Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій : [навч. посіб.] / К.Ф.Ковальчук - К.: Центр учбової літератури, - 2012. – 326 с.
5. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу: [навч. посіб.] / Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

6. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.]/ Р.О. Костирко/. – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.
7. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу: [навч. посіб.]/ Г.І. Купалова. – К.: Знання, 2008. – 639 с.
8. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: Практикум. [навч. посіб.]/ Н.В. Тарасенко. – Львів: «Новий Світ-2000», 2012. – 280 с.
9. Черниш С.С. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / С.С. Черниш/. – К.: ЦУЛ, 2010. – 312 с.
10. Шевчук В.О. Аналіз господарської діяльності: [навч. посіб.]/ В.О. Шевчук, О.В. Коновалова, В.П. Пантелєєв. - Нац. академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2011. – 399 с.

Допоміжна

11. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій, ділова гра на прикладі металургійного підприємства: [навч. посіб.] / За ред. д.е.н., проф. Ковальчука К.Ф.-Дніпропетровськ: Пороги, 2010. - 398 с.
12. Білоцький С. С. Методи фінансового аналізу консолідованої фінансової звітності / С. С. Білоцький // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – №24. – С. 36-38.
13. Дубіщев В. П. Аналіз економічної моделі систематизації управління фінансово-інвестиційним потенціалом регіону / В. П. Дубіщев, В. І. Іщук, С. М. Малинський // Економіка і регіон. – 2009. – №3. – С. 38-44.
14. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Вид .2-ге пер. та доп: [навч. Посіб.] / Т. Д. Костенко та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 400 с.
15. Задорожний В. П. Інноваційна діяльність в системі інвестиційної політики України / В. П. Задорожний // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №4. – С. 26-29. – Бібліогр.: с.29 28.
16. Кириченко К. Т. Аналіз діяльності підприємств в умовах світової фінансово - економічної кризи / К. Т. Кириченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – №8. – С. 9-12.
17. Кіндрацька Г. І. Проблеми адаптації методики фінансового аналізу до умов економічної кризи / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик // Обліково - аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства: тези доповідей II наук.-практ. конф., 23-24 жовт. 2009 р., Львів / НУ Львівська політехніка та ін. – Львів : Вид-во «Львів. Політехніка», 2009. – С. 50-52.
18. Кузьмін О. Є. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: [навч. посіб.] / О.Є. Кузьмін, Г.Л. Вербицька, О.Г. Мельник /

- Національний ун-т «Львівська політехніка». - Л.: Видавництво національного ун-ту «Львівська політехніка», 2008. - 212с.
19. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни] / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко; Харківський національний економічний ун-т. - Х.: ХНЕУ, 2009. - 236 с.
  20. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник / Ю.С. Цал - Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
  21. Шпанковська Н.Г., Кравченко Т.В., Распопова Ю.О. Економічний аналіз. Частина 2. Методика комплексного економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання: [навч.посіб.] – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2006. – 154 с.
  22. Шпанковська Н.Г., Распопова Ю.О., Потрус Н.П. та ін. Збірник господарських ситуацій, виробничих задач та імітаційних вправ з дисципліни «Економічний аналіз». – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2005. – 48 с.
  23. Юрій С.М. Аналіз ефективності оборотного капіталу в управлінні фінансовим станом підприємства / С. М. Юрій // Науковий вісник БДФА. Економічні науки: зб. наук. праць / Міністерство фінансів України, Буковинська державна фінансова академія; гол. ред. В.В. Прядко. – Чернівці, 2008. – Вип. 4. – С. 383-388.

Інформаційні ресурси

24. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
25. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]: офіційний веб – сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрана.
26. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]: офіційний веб – сайт. – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>. – Назва з екрана.
27. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб – сайт. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. – Назва з екрана.
28. Електронний фонд Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua> – Назва з екрана.

ЧАСТИНА 2
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Зміст, предмет і завдання аналізу господарської діяльності Семинар – розгортута бесіда

План заняття:

1. Аналіз господарської діяльності підприємства як функція управління.
2. Предмет аналізу господарської діяльності його об'єкти, суб'єкти.
3. Завдання аналізу господарської діяльності.
4. Місце аналізу господарської діяльності в системі наук, його зв'язок з іншими науками.

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей — презентацій (студент обирає одну тему і готує міні – доповідь (2- 3 сторінки) та презентацію до неї):

1. Сутність і значення економічного аналізу.
2. Місце економічного аналізу в системі управління та його зв'язок з іншими функціями управління.
3. Предмет, об'єкти та завдання економічного аналізу.
4. Місце аналізу господарської діяльності в системі наук, його зв'язок з іншими науками.
5. Аналіз господарської діяльності як наука: реалії та перспективи розвитку.

Тема 2. Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності Семинар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності, їх класифікація.

2. Прийом порівняння і порядок його застосування в аналізі.

3. Прийом середніх та відносних величин.

4. Графічний спосіб в аналізі: його характеристика та особливості застосування.

5. Використання моделювання в аналізі.
6. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів.
7. Балансові зіставлення.
8. Статистичні методи, що застосовуються в аналізі.
9. Соціологічні методи та їх характеристика.
10. Економіко-математичні методи в аналізі господарської діяльності.

2. Практичні завдання.

Завдання 1.

Обсяг реалізованої продукції (тис. грн.) складає: у базовому періоді 43269, у звітному періоді 45474, у 1 кварталі звітного періоду 11641. З 01.04 звітного року ціни підвищилися на 65%. Визначити динаміку реалізованої продукції у діючих і співставлених цінах.

Завдання 2.

Проаналізувати випуск продукції по кварталах року (таблиця 2.1). Зробити висновки.

Таблиця 2.1 - Випуск продукції по кварталах року (тис. грн.)

Квартали	Факт за попередній рік	Звітний рік		Відхилення		% виконання плану	Факт. питома вага у звітному році, %
		План	Факт	від плану у звітному році	факт у зв.року від попереднього року		
1	7691	8166	8724	?	?	?	?
2	7314	7987	8210	?	?	?	?
3	8106	8652	9032	?	?	?	?
4	9245	9705	10266	?	?	?	?
За рік	?	?	?	?	?	?	100

Завдання 3.

За даними розрахунків, які розташовані в табл. 3, розрахувати вплив чинників на зміну випуску продукції.

Таблиця 2.2 - Дані про випуск продукції та основні фонди

Показник	План	Факт	Відхилення +,-
Випуск продукції, т. грн.	600	700	+100
Середньорічна вартість ОФ, т. грн.	400	500	+100
Рівень фондівдачі, грн.	1,5	1,4	-0,1
Рівень фондомісткості, грн.	0,667	0,714	+0,047

Завдання 4.

Оцінити вплив кількості продукції та її ціни на загальну вартість продукції (таблиця 2.3). Висновки обґрунтувати.

Таблиця 2.3 - Дані про кількість продукції і ціни (грн.)

Показник	План	Факт	Відхилення
Кількість продукції	250	400	+150
Ціна за одиницю	430	450	+20
Вартість продукції	107500	180000	+72500

Завдання 5.

Проаналізувати динаміку та виконання плану за обсягом товарної продукції, вплив зміни факторів ціни (Ц) та випуску (В) на загальний обсяг (О) індексним методом. Вихідні дані наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Динаміка та виконання плану за обсягом товарної продукції

Вид продукції	2015 р.			2016 р. за планом			Фактично у 2016р.		
	В	Ц	О	В	Ц	О	В	Ц	О
А	500	10	?	600	11	?	620	12	?
Б	600	11	?	620	11	?	580	10,5	?
В	700	12	?	750	15	?	750	14	?
Усього	?		?	?		?	?		?

Тема 3. Види аналізу, інформаційна база та способи обробки економічної інформації

Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Систематизація і обробка економічної інформації.
2. Типологія видів економічного аналізу.
3. Організація проведення економічного аналізу.

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Надати письмово відповіді на питання:

1. Сутність інформації та її роль для аналітичного дослідження.
2. Основні вимоги до аналітичної інформації.
3. Оперативність інформації та використання новітніх комп'ютерних технологій.
4. Порядок класифікації джерел аналітичної інформації.

5. Порядок організації аналітичних робіт.
6. Порядок планування аналітичної роботи.
7. Етапи аналітичного дослідження та їх характеристика
8. Порядок узагальнення й оформлення матеріалів аналітичної роботи.

Завдання 2.

Підприємство „А” (чисельність працюючих – близько 100 осіб) є виробником одягу.

Структура підприємства складається з трьох підрозділів:

Підрозділ А1 – виробничий підрозділ (виготовлення продукції).

Підрозділ А2 – мережа магазинів роздрібної торгівлі (реалізація).

Підрозділ А3 – транспортний цех (транспортне забезпечення виробничих і адміністративних потреб).

Які, на Вашу думку, необхідні управлінські підрозділи для забезпечення функціонування підприємства „А”? Як між даними підрозділами розподілити обов’язки з аналітичних досліджень фінансово-господарської діяльності?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4. Аналіз маркетингової діяльності

Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Значення та завдання аналізу маркетингової діяльності
2. Аналіз попиту на продукцію і формування портфеля замовлень
3. Оцінка ризику продукції, яка не користується попитом
4. Аналіз ринків збуту продукції
5. Аналіз цінової політики підприємства
6. Аналіз конкурентоспроможності продукції

- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Практичні завдання.*

Завдання 1.

Необхідно вибрати підприємство, яке вже існує на ринку та проаналізувати оцінку загроз та можливостей використовуючи таблицю 4.1.

На основі даного аналізу студент має зробити висновки про маркетингові можливості підприємства та обґрунтувати необхідність створення служби маркетингу на підприємстві, а також розробити стратегічні цілі та завдання підприємства.

Таблиця 4.1 - Оцінка загроз та можливостей зовнішніх факторів для підприємства

№ з/п	Фактори зовнішнього середовища	k	Y	З _н
1	Економічні	+ 1	(+20)	+20
2	Політичні	+2	?	?
3	Ринкові	+ 1	?	?
4	Технологічні	+4	?	?
5	Конкурентні	+ 1	?	?
6.	Міжнародні	+3	?	?
7	Соціальні	+ 1	?	?

Примітка: значення „k” вибрано за рекомендацією Ф. Хедоурі, а значення „Y” в таблиці 4.1 студент вибирає довільно; цифри, які виділені курсивом необхідно розрахувати самостійно за умовою задачі.

Приклад розв'язку за показником – економічні фактори зовнішнього середовища:

1. Визначити вплив зовнішнього фактору на підприємство можна по залежності:

$$Z_n = k \cdot Y$$

де, Z_н - оцінка вплив зовнішнього фактору на діяльність підприємства;

k - коефіцієнт, який враховує важливість впливу зовнішнього фактору, знаходиться в межах (від +5 до -5);

Y - значення впливу зовнішнього фактору на діяльність підприємства, знаходиться в межах (від 50 до -50).

Наприклад для економічного фактора $Z_n = (+1) \cdot (+20) = +20$.

Аналогічно розраховуємо цей показник і по всіх інших факторах, результати розрахунку заносимо до таблиці 4.1.

Завдання 2.

Розробити організаційну структуру служби маркетингу на будь-якому підприємстві, зорієтовану на споживачів. При розробці структури служби маркетингу на підприємстві потрібно визначитись з напрямками орієнтації підприємств, виходячи із загальних цілей та завдань діяльності обраного вами підприємства. Також потрібно звернути увагу на функціональні обов'язки

кожного відділу та групи служби маркетингу, встановити взаємозв'язок між відділами та групами служб маркетингу.

Завдання 3.

Підприємство “Українські продукти” є зовсім новим на ринку, спеціалізується по виробництві різних продуктів харчування.

Анкетування – один із методів дослідження ємності ринку.

Розробіть анкету для виявлення смаків і уподобань потенційних споживачів нової продукції. Попередньо визначіться із способом збирання інформації (Опитування телефоном, поштою чи особисте опитування?).

Завдання 4.

Необхідно самостійно розробити товарну марку (фірнове ім'я, фірмовий знак, торговий знак, образ), підібрати колір торгового знаку та виконати ескіз товарної марки (масштаб студент вибирає самостійно).

Тема 5. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг) Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Поняття комплексного підходу до аналізу кінцевих фінансових результатів
2. Напрямки аналізу загального обсягу виробництва
3. Аналіз впливу зміни цін та асортиментних й структурних зрушень у обсягах випуску продукції
4. Аналіз ритмічності випуску продукції
5. Аналіз реалізації продукції

2. Практичні завдання.

Завдання 1.

Відповідно до даних таблиці 5.1 проаналізуйте вплив зміни цін на обсяг виробництва. Зробіть висновки.

Таблиця 5.1 - Вихідні дані для аналізу впливу зміни цін

Вироби	Фактична кількість	Середня відпускна ціна	
		План	Факт
А	850	950	1001
Б	636	1230	1400
В	448	720	760
Г	49	550	623
Разом	?	?	?

Розрахуємо вплив зміни ціни (Р), використовуючи прийом різниць:

$$\Delta \text{ВПр} = (P_{\text{ф}} - P_{\text{пл}}) \times q_{\text{ф}},$$

де $\Delta \text{ВПр}$ - зміна обсягу виробництва, грн.

$P_{\text{ф}}$ – фактична ціна, грн.

$P_{\text{пл}}$ – планова ціна, грн.

$q_{\text{ф}}$ – фактична кількість продукції, од.

Розрахунки занести до таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 - Аналіз впливу зміни цін

Вироби	Фактична кількість ($q_{\text{ф}}$), од.	Середня відпускна ціна (Р), грн.		Зміна обсягу виробництва за рахунок зміни цін ($\Delta \text{ВПр}$), грн.
		План	Факт	
А	850	950	1001	
Б	636	1230	1400	
В	448	720	760	
Г	49	550	623	
Разом				

Завдання 2.

Проаналізуйте виконання плану по асортименту (таблиця 5.3). Зробіть висновки.

Таблиця 5.3 - Вихідні дані для аналізу асортименту випущеної продукції

Вироби	Випуск продукції, тис. грн.		% виконання плану	Зараховано у виконання плану по асортименту
	План	Факт		
А	850	850,8	?	?
Б	900	890,1	?	?
В	255	340,5	?	?
Г	369,3	304,8	?	?
Разом	2374,3	2386,2	?	?

$K_{\text{асорт}} = \text{зарахування по виконанню плану по асортименту} / \text{планове завдання}$

$= ?$

Завдання 3.

Розрахуйте коефіцієнти ритмічності двома способами. Який спосіб є більш точним ?

Таблиця 5.4 - Вихідні дані для аналізу ритмічності випуску продукції

Декада	Випуск продукції		Зараховано у виконання плану по ритмічності	$X_i - X_{\text{пл}}$	$(X_i - X_{\text{пл}})^2$
	План	Факт			
1	4800	4545	?	?	?
2	5250	4848	?	?	?
3	4950	5757	?	?	?
Разом	15000	15150	?	?	?

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів підприємства Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Значення, напрямки і джерела аналізу трудових показників
2. Аналіз складу і руху робочої сили
3. Аналіз використання робочого часу
4. Аналіз продуктивності праці
5. Аналіз трудових чинників, що впливають на випуск продукції

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Встановити співвідношення між категоріями робітників та обчислити показники структури (таблиця 6.1). Зробити висновки.

Таблиця 6.1 - Зміна структури трудових ресурсів

Категорія персоналу	Структура персоналу					
	Минулий рік		План		Звіт	
	Кількість	Пит. вага	Кількість	Пит. вага	Кількість	Пит. вага
Персонал основної діяльності, всього у т.ч.:	8676	100	8655	100	8477	100
Робочі	7255	?	7200	?	7044	?
Керівники	411	?	412	?	409	?
Спеціалісти	1055	?	1043	?	1024	?

Завдання 2.

Визначити: втрати робочого часу в люд./дн. і тис. люд.годин з урахуванням і без урахування понаднормової роботи; цілоденні простої в тис. люд.год. і внутрішньо змінні простої; встановити розрахункову формулу резерву випуску продукції з урахуванням втрат робочого часу. Розрахунок зробити виходячи з того, що % виконання плану по чисельності робітників 97,8% а планова тривалість робочого дня 7,946 год.

Вихідні дані до аналізу використання робочого часу наведено в таблиці 6.2.

Таблиця 6.2 - Вихідні дані для аналізу використання робочого часу

Робочий час	План	Факт	План перерахований на факт. час	Відхилення
Відпрацьовано ПВП за рік (люд.дні)	1608,5	1570,8	?	?
Відпрацьовано ПВП за рік (тис.люд.год)	12781,4	12458	?	?
У т.ч. понаднормово (тис.люд.год)	-	57,1	-	-

Завдання 3.

За даними таблиці 6.3 проаналізувати вплив чинників на продуктивність праці.

Таблиця 6.3 - Аналіз продуктивності праці (ПП)

Показники	План	Факт
1	2	3
1.Обсяг виробництва продукції, тис.грн.	2374,3	2386,17
2.Середньоспискова чисельність, чол. ПВП (промислово-виробничий персонал) у т.ч. робочих	8655 7200	8477 7044
3. Питома вага робочих у ПВП	0,83188	0,83095
4. Відпрацьовано днів кожним робітником за рік	223,4	223
5. Середня тривалість робочого дня, годин	7946	7,931
6. Відпрацьований час, годин: усіма ПВП одним ПВП	15363,8 1775,136	14992,5 1768,61
7. Середньорічний виробіток, грн. одного ПВП одного робочого	274,327 329,7639	281,4855 338,752
8. Середньоденний виробіток 1 ПВП, тис.грн.	1,228	1,262
9.Середньогодинний виробіток 1 ПВП, тис.грн. одного робочого	0,1545 0,1858	0,1592 0,1915

**Тема 7. Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства
Семінар з виконанням розрахункових задач**

План заняття:

1.Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Значення, задачі і джерела аналізу
2. Оцінка потреби у матеріальних ресурсах та аналіз їх стану
3. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Розрахувати вплив зміни матеріальних ресурсів на випуск продукції (таблиця 7.1). Обґрунтувати результати аналізу.

Примітка: згадайте **метод різниць**.

Таблиця 7.1 - Дані для проведення факторного аналізу випуску продукції

Показники	План	Факт	Відхилення
Випуск продукції, тис грн. (ВП)	96000	104300	+8300
Матеріальні витрати (МВ)	28168	31746	+3578
Матеріаловіддача (М в і д.)	3,4081	3,2854	-0,1226
Матеріаломісткість (Мм)	0,2934	0,3044	+0,011

Завдання 2.

Проаналізуйте виконання плану матеріально-технічного постачання з асортименту (таблиця 7.2).

Таблиця 7.2 - Вихідні дані для аналізу плану матеріально-технічного постачання з асортименту

Матеріали	Потреба з урахуванням залишків, ти.грн.	Фактичне надходження, тис.грн.	Зараховано у виконання плану з асортименту, тис.грн.
А	5200	5182	?
Б	1280	1220	?
В і т.д.	430	430	?
Разом по підприємству	22465	21895	?

Завдання 3.

Здійснити аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Визначити коефіцієнти, які характеризують надходження матеріалів. Зробити аналітичні висновки.

Таблиця 7.3 - Дані для аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами

№ з/п	Вид матеріалу	Одиниця виміру	Планова потреба	Укладено договорів	Надійшло за договорами	Інші надходження	Надійшло всього	Коефіцієнт			
								забезпеченості матеріалами	прийняття	виконання договорів	власне забезпечення
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Прокат чорних металів – усього, у тому числі:	т	1800	1710	1560	240					

	сталь конструкційна		460	460	360	100					
	залізо електролітичне		600	510	460	140					
	сталь листова		400	400	400	-					
	труби сталеві		340	340	340	-					
2	Прокат кольорових металів – усього,	т	706,6	640	600	66					
	у тому числі:										
	алюміній		426,6	420	406	20					
	мідь		100	80	64	16					
	латунь		180	140	130	30					
3	Дріт – усього,	т	580	420	350	41					
	у тому числі:										
	мідний		200	160	140	15					
	алюмінієвий		200	140	120	16					
	вольфрамовий		180	120	90	10					
4	Електродвигуни	шт.	5000	5000	4100	-					
5	Дошки	м ³	780	700	500	60					
6	Підшипники	тис. шт.	200	200	140	-					

Методичні вказівки до складання таблиці 7.3. З метою аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами доцільно розрахувати наступні коефіцієнти за формулами:

$$K_{\text{заб.}} = H / П ,$$

$$K_{\text{пр.заяв.}} = Д / П ,$$

$$K_{\text{вик.дог.}} = H_{\text{дог.}} / Д ,$$

$$K_{\text{вл.}} = ІН / П ,$$

де $K_{\text{заб.}}$ – коефіцієнт забезпеченості матеріалами;
 H – надійшло всього матеріалів на підприємство;
 $П$ – планова потреба матеріалів;
 $K_{\text{пр.заяв.}}$ – коефіцієнт прийняття заявок;
 $Д$ – укладено договорів на поставку матеріалів;
 $K_{\text{вик.дог.}}$ – коефіцієнт виконання договорів;
 $H_{\text{дог.}}$ – надійшло матеріалів за договорами;
 $K_{\text{вл.}}$ – коефіцієнт власного забезпечення матеріалів;
 $ІН$ – інші надходження матеріалів, за винятком матеріалів, що надійшли за договорами поставки.

Завдання 3.

За наведеними даними здійснити аналіз рівня ефективності використання матеріальних ресурсів за період, що аналізується. Зробити аналітичні висновки.

Таблиця 7.4 - Аналіз рівня ефективності використання матеріальних ресурсів за період, що аналізується

Показники	Попередній рік	План	Фактичний рік	Відхилення (+/-)	
				від попереднього періоду	від плану
1 Товарна продукція, тис. грн.	10000	10600	10800		
2 Виробнича собівартість виготовленої продукції, тис. грн.	8200	8752	9345		
3 Залишок матеріальних запасів на початок періоду, тис. грн.	450	480	510		
4 Надходження матеріальних ресурсів за період, тис. грн.	3200	3200	3600		
5 Матеріальні витрати за період, тис. грн.	3400	3500	3575		
6 Залишок матеріальних запасів на кінець періоду, тис. грн.					
7 Матеріаломісткість товарної продукції, коп.					
8 Матеріаловіддача, грн.					
9 Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, %					
10 Коефіцієнт споживання матеріалів					
11 Швидкість обороту матеріальних запасів, днів					
12 Оборотність матеріальних запасів, разів					
13 Термін зберігання запасів, днів					
14 Коефіцієнт співвідношення темпів зростання обсягів виробництва і темпів зростання матеріальних витрат					

Методичні вказівки до складання таблиці 7.4. Для аналізу рівня ефективності використання матеріальних ресурсів за період, що аналізується, доцільно розрахувати наступні показники:

$$K_{\text{спож.}} = MB_{\text{факт.}} / MB_{\text{умов.}},$$

$$T_{\text{об.}} = \sum_{i=1}^n (3Z_{\text{п}i} + 3K_i) / (2 \times \sum_{i=1}^n C_{\text{доб.}i}),$$

$$O_{\text{мз}} = [2 \times \text{ВП}] / \sum_{i=1}^n (3Z_{\text{п}i} + 3K_i),$$

$$T_{\text{збер.}} = T / O_{\text{мз}},$$

$$K_{\text{темп.}} = (\text{ВП}_{\text{факт.}} : \text{ВП}_{\text{план.}}) / (MB_{\text{факт.}} : MB_{\text{план.}}),$$

де $K_{\text{спож.}}$ – коефіцієнт споживання матеріалів;
 $MB_{\text{факт.}}$ – обсяг фактичних матеріальних витрат, тис. грн.;
 $MB_{\text{умов.}}$ – обсяг планових матеріальних витрат, перерахованих на фактичний обсяг випуску та асортимент продукції, тис. грн.;
 $MB_{\text{план.}}$ – обсяг планових матеріальних витрат, тис. грн.;
 $T_{\text{об.}}$ – швидкість обороту матеріальних запасів, днів;
 $Z_{\text{п}}$ – обсяг запасу матеріалів на початок періоду, тис. грн.;

- Z_k – обсяг запасу матеріалів на кінець періоду, тис. грн.;
 $C_{\text{доб.}}$ – середньодобове споживання матеріалів, тис. грн.;
 $O_{\text{мз}}$ – оборотність матеріальних запасів, разів;
 $ВП$ – вартість товарної продукції, тис. грн.;
 $T_{\text{збер.}}$ – термін зберігання запасів, днів;
 T – календарна кількість днів у періоді, що розглядається.
 $K_{\text{темп.}}$ – коефіцієнт співвідношення темпів зростання обсягів виробництва і темпів зростання матеріальних витрат.

Тема 8. Аналіз основних засобів

Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Значення напрямки і джерела аналізу
2. Аналіз складу, структури, наявності і технічного стану основних засобів
3. Аналіз показників, що узагальнюють використання основних засобів

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Розрахувати перевищення чи зменшення основних фондів, що надійшли над основними фондами, що вибули (таблиця 8.1). Зробити висновки та заповнити таблицю 8.2.

Таблиця 8.1 - Наявність і динаміка основних фондів (ОФ)

Види основних фондів	ОФ на початок, грн.	Надійшли, грн.		Вибуло, грн.		ОЗ на кінець, грн.
		Усього	Введено в дію	Усього	Ліквідовано	
1. Промислово-виробничі ОФ у т. ч. активна частина	3284,3 1681,1	36,5 13,1	36,5 13,1	14,7 9,96	5,7 5,25	3306,1 1684,3
2. Промислово-виробничі ОФ інших галузей	-	-	-	-	-	-
3. Невиробничі ОФ	-	-	-	-	-	-
Усього	3284,3	36,5	36,5	14,7	5,7	3306,1

Таблиця 8.2 - Наявність і динаміка основних фондів

Види основних фондів	Вартість основних фондів на початок періоду	Надійшли		Вибуло		Вартість основних фондів на кінець періоду	Зміна вартості основних фондів	
		Усього	Введено в дію	Усього	Ліквідовано		грн.	%
1.Промислово-виробничі основні фонди у т. ч. активна частина								
2.Промислово-виробничі основні фонди інших галузей								
3.Невиробничі основні фонди								
Усього								

Завдання 2.

Проаналізувати ефективність використання основних фондів та зробити висновки (вихідні дані в таблиці 8.3).

Таблиця 8.3 - Дані для аналізу показників ефективності використання основних фондів

Показник	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення
Випуск продукції (ВП) тис. грн.	2374,3	2386,2	?
Середньорічна вартість промислово-виробничих основних фондів (ПВОФ) у т. ч. активна частина ОФ	3209,3 1588,6	3295,15 1682,7	?
Чисельність робітників, осіб	8796	8586	?
Фондовіддача ПВОФ	?	?	?
Фондовіддача від активної частини ОФ (тис. грн.)	?	?	?
Фондомісткість (тис. грн.)	?	?	?
Фондоозброєність (тис. грн.)	?	?	?
Питома вага активної частини	?	?	?
Продуктивність праці	?	?	?

Відповідні розрахунки занести до таблиці 8.4.

Таблиця 8.4 - Аналіз показників ефективності використання основних фондів

Показник	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення
Випуск продукції (ВП) тис. грн.	2374,3	2386,2	+11,9
Середньорічна вартість (ПВОФ) у т. ч. активна частина ОФ			
Чисельність робітників, осіб			
Фондовіддача промислово-виробничих основних фондів			
Фондовіддача від активної частини ОФ (тис. грн.) (Фвід. оф)			
Фондомісткість (тис. грн.) (Фміст.)			
Фондоозброєність (тис. грн.) (Фозб.)			
Питома вага активної частини			
Продуктивність праці			

Завдання 3.

Зробити оцінку забезпеченості підприємства основними фондами (таблиця 8.5).

Таблиця 8.5 - Оцінка забезпеченості підприємства основними фондами (тис. грн.)

Види основних фондів	На початок року	На кінець року
1. Середньорічна вартість промислово-виробничих основних фондів, (ОФ пв)	3209,3	3295,15
2. Середньорічна вартість активної частини основних фондів, (ОФ акт)	1588,6	1682,7
3. Питома вага активної частини (ОФ пв)	49,5	51

Завдання 4.

Проаналізуйте ефективність використання одиниці обладнання (таблиця 8.6). Зробіть висновки.

Таблиця 8.6 - Вихідні дані для аналізу ефективності використання одиниці обладнання

Показники	Звітний рік		Відхилення		
	План	Факт	Від мин. року	Від плану	
				сума	%
Календарний фонд (тис. машино-годин)	32614	32437	?	?	?
Режимний фонд часу роботи верстату (тис. машино-год.)	16214	15986	?	?	?
Відпрацьовано машино-годин фактично	-	13490	?	?	?

Тема 9. Аналіз витрат підприємства Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Зміст і завдання аналізу витрат виробничої діяльності підприємства
2. Аналіз обґрунтованості та виконання кошторису (бюджету) витрат виробничої діяльності підприємства
3. Аналіз витрат на гривню товарної продукції

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Зробіть аналіз собівартості одиниці найважливіших видів продукції, вихідні дані в таблиці 9.1.

Таблиця 9.1 - Вихідні дані для аналізу собівартості одиниці найважливіших видів продукції

Ви- роби	Собівартість за минулий рік	Собівартість за звітний рік					Питома вага даного виробу в загальному обсязі	
		За планом		Фактично			За плано м	Фактично
		Грн.	% зниження собівартості порівняно з минулим роком	Грн.	% зниження собівартості порівняно з			
					минулим роком	планом		
А	4550	4349	?	4308	?	?	?	?
Б	2700	2450	?	2360	?	?	?	?
В	-	3600	?	3876	?	?	?	?

Результати розрахунку оформити таблицею 9.2. (У таблиці вже вказано розрахунок з виробу А).

Таблиця 9.2 - Аналіз собівартості одиниці найважливіших видів продукції

Ви- роби	Собівартість за минулий рік	Собівартість за звітний рік					Питома вага випуску даного виробу в загальному обсязі продукції	
		За планом		Фактично			За планом	Фактично
		Грн.	% зниження собівартості порівняно з минулим роком	Грн.	% зниження собівартості порівняно з			
Мин. роком	Планом							
А	4550	4349	4,4	4308	5,3	0,9	51,6	52,7

Надати обґрунтовані висновки за результатами проведено аналізу.

Завдання 2.

Проаналізуйте склад фонду оплати праці, проведіть факторний аналіз його змінної частини та дайте оцінку ефективності використання ФОП (таблиці 9.3).

Таблиця 9.3 - Аналіз складу фонду заробітної плати

Види оплати	Сума заробітної плати		
	План	Факт	Відхилення
1. Змінна частина оплати праці працівників по відрядженій системі премія за виробничі результати	12030 10630 1400	12725 11180 1545	?
2. Постійна частина оплати праці робітників погодинна оплата по тарифним ставкам доплати у т.ч. 2.2.1. за понаднормовий час 2.2.2. за стаж роботи 2.2.3. за простої з вини підприємства	3272 2772 500 - 500 -	3709 2809 900 80 520 300	?
3. Всього оплата робітників без відпусток	15302	16434	?
4. Оплата відпусток 4.1 що відносяться до змінної частини 4.2 що відносяться до постійної частини	1390 1090 300	1491 1155 336	?
5. Оплата праці службовців	3808	3540	?
6. Загальний ФОП у т.ч. 6.1. змінна частина	?	?	?
6.2. постійна частина	?	?	?
7. Питома вага у загального ФОП 7.1. змінної частини, % 7.2. постійної частини, %	? ? ?	? ? ?	? ? ?

Завдання 3.

Здійснити факторний аналіз собівартості одиниці окремого виробу. Зробити аналітичні висновки.

Таблиця 9.4 - Дані для факторного аналізу собівартості виробу А

№ з/п	Показник	Значення показника		Відхилення (+/-)
		минулий рік	звітний рік	
1	Обсяг виробництва, шт.	5840	5230	
2	Сума постійних витрат, тис.грн.	8176	8368	
3	Сума змінних витрат на одиницю продукції, грн.	3672	3829	
4	Собівартість одного виробу, грн.			

Методичні рекомендації до складання таблиці 9.4. Таблиця складається з метою визначення впливу факторів на зміну собівартості виробу А методом ланцюгової підстановки за наступною формулою:

$$C_i = A_i / ВП_i + B_i ,$$

де C_i – собівартість одиниці і-того виду продукції, грн.;
 A_i – сума постійних витрат, віднесених на і-й вид продукції, тис.грн.;
 $ВП_i$ – обсяг випуску і-того виду продукції у фізичних одиницях;
 B_i – сума змінних витрат на одиницю і-того виду продукції, грн.

Завдання 4.

Підготувати міні – доповідь (1-2 сторінки) для розкриття змісту обраного питання:

1. В чому полягає значення аналізу собівартості продукції, які він вирішує завдання?
2. Які джерела інформації використовуються для аналізу витрат підприємства і собівартості продукції?
3. Охарактеризуйте загальну модель аналізу витрат підприємства і собівартості продукції.
4. Розкрийте зміст методики аналізу витрат підприємства за статтями калькуляції.
5. Якою є методика аналізу виконання кошторису витрат операційної діяльності за економічними елементами?
6. Розкрийте особливості методики факторного аналізу собівартості одиниці окремого виробу.
7. Як здійснюється факторний аналіз витрат на одну гривню товарної продукції? Наведіть алгоритм розрахунку впливу факторів.
8. Розкрийте зміст методики аналізу комплексних статей витрат виробничої собівартості продукції.
9. Що відноситься до інших витрат підприємства та як здійснюється їх аналіз?
10. Обґрунтуйте необхідність і методику виявлення резервів зниження витрат підприємства і собівартості продукції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Семинар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Зміст, завдання і джерела інформації аналізу фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання
2. Аналіз складу і динаміки прибутку підприємства
3. Аналіз прибутку від виробничої (основної) діяльності
4. Аналіз рентабельності

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Підприємство продало 10000 одиниць продукції за ціною одиниці – 250 грн. Загальна сума змінних витрат становить 1400 тис.грн., загальна сума постійних витрат – 800 тис.грн. Визначити:

- 1) вклад на покриття;
- 2) величину прибутку, якщо обсяг продажу збільшився на 8%;
- 3) встановити, яким буде прибуток при можливому збільшенні постійних витрат на 8%.

Завдання 2.

Проведіть чинників аналіз впливу ціни одиниці виробу та собівартості на рівень рентабельності окремого виробу. Вихідні дані наведено в таблиці 10.1.

Таблиця 10.1 - Вихідні дані

Показники	Середньо реалізаційна ціна виробу	Собівартість виробу	Рівень рентабельності	Фактори зміни рентабельності	
				За рахунок ціни	За рахунок собівартості
За планом	240	180	33,3	?	?
За плановою собівартістю і фактичною ціною	250	180	38,9	?	?
Фактично	250	185	35,1	?	?

Завдання 3.

Підприємство продало 10000 одиниць продукції за ціною одиниці – 250 грн. Загальна сума змінних витрат становить 1400 тис.грн., загальна сума постійних витрат – 800 тис.грн.

Визначити:

1) скільки одиниць продукції необхідно продати, щоб одержати прибуток 350 тис. грн.

2) якою повинна бути ціна, щоб продавши 10000 од. виробів, отримати прибуток 350000 грн.?

3) Скільки одиниць виробів необхідно продати, щоб досягти рівня беззбитковості?

Завдання 4.

Проаналізувати беззбитковість виробництва продукції, якщо відомо, що ціна реалізації одиниці продукції - 148 грн. Змінні витрати на одиницю продукції складають 56 грн. Сума постійних витрат становить 31924 грн.

Примітка: для розрахунку у завданні обрано умовні суми.

Тема 11. Аналіз фінансового стану підприємства

Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Поняття фінансового стану підприємства. Завдання та інформаційні джерела
2. Аналітичний баланс підприємства

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Завдання 1.

Проаналізувати структуру та динаміку дебіторської і кредиторської заборгованості, використовуючи дані ф.№1 «Звіту про фінансовий стан» за 2016 рік будь – якого обраного промислового підприємства. Заповнити таблицю 11.1.

Таблиця 11.1 - Аналіз структури та динаміки дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства у 20XX р.

Показник	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення	
	тис. грн.	у%	тис. грн.	у%	тис. грн.	у%
1. Дебіторська заборгованість:						
Всього в тому числі:		100,0		100,0		*
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги						
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
з бюджетом						
- за виданими авансами						
- з нарахованих доходів						

- із внутрішніх розрахунків						
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість						
1. Кредиторська заборгованість, всього В т.ч.		100,0		100,0		*
2.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги						
2.2. Поточні зобов'язання за розрахунками:						
- з одержаних авансів						
- з бюджетом						
- з позабюджетних платежів						
- зі страхування						
- з оплати праці						
- з учасниками						
- із внутрішніх розрахунків						

Завдання 2.

Проаналізувати фінансову стійкість за 2016 рік будь – якого обраного промислового підприємства, використовуючи дані ф.№1 «Звіт про фінансовий стан». Заповнити таблицю 11.2.

Таблиця 11.2 - Аналіз фінансової стійкості підприємства у 20XX р.

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
1. Коефіцієнт незалежності (автономії)			
2. Коефіцієнт фінансової залежності			
3. Коефіцієнт фінансового ризику			
4. Власні оборотні активи			
5. Коефіцієнт маневрування власним капіталом			
6. Коефіцієнт нагромадження амортизації			

ЧАСТИНА 3
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Зміст, предмет і завдання аналізу господарської діяльності

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Визначення аналізу господарської діяльності як галузі економічної науки
2. Історичний аспект виникнення і розвитку АГД
3. Визначення предмета АГД
4. Систематизація і зміст завдань АГД
5. Характеристика принципів АГД
6. АГД та його місце в системі наук
7. Обґрунтування взаємозв'язку АГД з іншими економічними науками

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Термін «аналіз» іншомовного походження (від гр. analysis) і означає:

- A. „розділяти”, „розчленовувати”;
- B. „збирати”, „поєднувати”;
- C. „аналізувати”, „роздумувати”;
- D. „вигадувати”, „уявляти”.

2. Аналіз економічних показників доповнюється в міру необхідності протилежним заходом:

- A. синтезом;
- B. індукцією;
- C. дедукцією;
- D. діалектикою.

3. Основна мета аналізу господарської діяльності — це:

- A. пошук можливостей (резервів) підвищення ефективності виробництва;
- B. пошук шляхів зменшення податкового тиску;
- C. пошук альтернативних моделей ведення бізнесу;
- D. пошук показників, що свідчать про стан економіки підприємства.

4. Предметом аналізу господарської діяльності є:

- A. діяльність підприємств і їх підрозділів;
- B. операційна діяльність підприємств;

- C. фінансовий результат;
  - D. фінансовий стан підприємства.
- 5. Зв'язок аналізу господарської діяльності та математики визначається тим, що обидві галузі знань вивчають:**
- A. кількісні відносини;
  - B. кількісні та якісні відносини;
  - C. якісні відносини;
  - D. немає вірної відповіді.
- 6. Становлення аналізу господарсько-фінансової діяльності як науки відбулося у:**
- A. 30-ті роки XX століття;
  - B. 20-ті роки XIX століття;
  - C. 60-ті роки XX століття;
  - D. 90 роки XX століття.
- 7. “Оцінюючи визначені прояви економічного життя, потрібно враховувати їхню відповідність державній економічній, соціальній, екологічній, міжнародній політиці і законодавству.” Висловлювання відповідає принципу:**
- A. державного підходу;
  - B. наукового характеру;
  - C. комплексності;
  - D. системності.
- 8. “Аналіз повинен базуватися на положеннях діалектичної теорії пізнання, враховувати вимоги економічних законів розвитку виробництва, використовувати досягнення НТП і передового досвіду, новітні методи економічних досліджень.” Висловлювання відповідає принципу:**
- A. державного підходу;
  - B. наукового характеру;
  - C. комплексності;
  - D. системності.
- 9. “Витрати на проведення аналізу повинні давати багаторазовий ефект.” Висловлювання відповідає принципу:**
- A. дієвості;
  - B. об'єктивності, конкретності, точності;
  - C. демократизму;
  - D. ефективності.
- 10. Приховані резерви – це:**
- A. Зменшення норми використання сировини;
  - B. Збільшення обсягу виробництва;
  - C. Запаси готової продукції на складі;
  - D. Невикористані можливості, або упущені вигоди;
  - E. Готівка в касі.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Проаналізувати точки зору різних економістів щодо визначення предмета і об'єкта аналізу господарчої діяльності. Результати дослідження економічних джерел інформації занести до таблиці 3.1.

Таблиця 3.1- Обґрунтування поглядів науковців щодо визначення предмета та об'єкта аналізу господарської діяльності

ПІБ науковця [джерело]	Предмет аналізу господарської діяльності	Об'єкт аналізу господарської діяльності	Обґрунтування власної думки

Завдання 2.

Вкажіть, чи згодні Ви з наступними твердженнями:

1. Вміння бачити перспективу надає саме ретроспективний аналіз, який є основою перспективного.
2. Економічний аналіз є однією із функцій бухгалтерського обліку.
3. Економічний аналіз є однією із функцій управління виробництвом.
4. За охопленням об'єктів, що досліджуються, аналіз поділяється на комплексний та тематичний.
5. Основна відмінність між предметом та об'єктом полягає в тому, що до об'єкту входять лише головні, найбільш суттєві з точки зору даної науки властивості та ознаки.

Література: [1-10]. [14-16].

Тема 2. Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  1. Визначення методу АГД

2. Характеристика методичних прийомів аналізу
3. Порядок використання порівняння в АГД підприємства
4. Характеристика прийомів середніх і відносних величин в аналізі
5. Моделювання в аналізі та механізм його практичного використання
6. Практичні приклади використання балансового зіставлення в аналізі
7. Характеристика статистичних методів в аналізі діяльності підприємства
8. Огляд соціологічних методів, що використовуються в АГД

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Метод аналізу господарської діяльності характеризується:

- A. виявленням та визначенням причинно-наслідкових зв'язків зміни економічних систем та їх елементів;
- B. використанням економіко-математичних методів;
- C. побудовою організаційної структури аналітичних досліджень зміни та розвитку економічної системи;
- D. використанням в системі менеджменту результатів економічних досліджень для обґрунтування управлінських рішень.

2. Середні величини використовуються в аналізі господарської діяльності для:

- A. визначення структурних зрушень;
- B. узагальненої характеристики сукупності однорідних явищ;
- C. оцінки впливу факторів на зміну результативного показника;
- D. виявлення тенденції зміни економічних явищ та процесів.

3. Моделі, які базуються на кількісному вимірюванні ймовірності функціонального зв'язку - це:

- A. адитивні моделі;
- B. кратні моделі;
- C. змішані моделі;
- D. стохастичні моделі;
- E. детерміновані моделі.

4. Моделі, що використовуються, коли результативний показник є алгебраїчною сумою кількох факторів - це:

- A. мультиплікативні моделі;
- B. детерміновані моделі;
- C. адитивні моделі;
- D. кратні моделі;
- E. змішані моделі.

5. До якої групи методів належить метод ланцюгових підстановок:

- A. матричні методи та моделі;
- B. методи комплексної оцінки;
- C. статистичні методи;
- D. методи елімінування;

Е. методи порівняння.

6. До статистичних методів аналізу не належать:

- А. метод групування;
- В. метод балансового зв'язку;
- С. метод порівняння;
- Д. метод середніх величин;
- Е. індексний метод.

7. Кореляційна залежність між кількома ознаками стохастичного зв'язку називається:

- А. парною кореляцією;
- В. множинною кореляцією;
- С. загальною кореляцією;
- Д. системною кореляцією;
- Е. несистемною кореляцією.

8. Коефіцієнт кореляції вказує на:

- А. амплітуду статистичної вибірки;
- В. достатність статистичної вибірки;
- С. тісноту зв'язку результативного показника з показниками (факторами);
- Д. рейтинг впливу показників-факторів на зміну результативного показника;
- Е. вид кореляційного зв'язку.

9. Завданням кореляційного аналізу є:

- А. вибір оптимального плану розвитку об'єкта господарювання;
- В. побудова алгоритму детермінованого факторного зв'язку;
- С. проведення багатфакторного порівняльного аналізу;
- Д. встановлення і оцінка взаємозв'язку досліджуваного показника та факторів, які визначають його рівень та зміну;
- Е. проведення багатокритеріальної оптимізації.

4. Виконати завдання:

Завдання 1.

Визначити результативний показник та кількісний вплив факторів на нього за допомогою способу ланцюгових підстановок, якщо відомі такі вихідні дані (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2- Дані підприємства

Показник	Одиниця вимірювання	Базисний період	Звітний період
Чисельність працівників	Осіб	330	328
Середньорічний виробіток одного працівника	грн	Визначити	Визначити

Обсяг річного випуску товарної продукції (в тис. грн) приймається:

на базовому рівні – як величина 1 234 та дві цифри, що співпадають з номером прізвища студента в списку академічної групи;

на звітному рівні – як величина базового рівня, збільшена на відсоток, що співпадає з номером студента в списку академічної групи.

Зробити висновки за результатами проведеного аналізу.

Завдання 2.

Визначити результативний показник та кількісний вплив факторів на нього за допомогою способу абсолютних різниць, якщо відомі такі вихідні дані (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3- Дані підприємства

Показник	Одиниця вимірювання	Базисний період	Звітний період
Кількість робочих днів, відпрацьованих одним робітником за рік (при однозмін- ному режимі роботи)	Дні	237	221
Середня тривалість робочого дня	Години	7,6	7,8
Чисельність працівників	Осіб	330	338
Середньогодинний виробіток одного працівника	грн	Визначити	Визначити

Обсяг річного випуску товарної продукції (в тис. грн) приймається:

на базовому рівні – як величина 1 234 та дві цифри, що співпадають з номером прізвища студента в списку академічної групи;

на звітному рівні – як величина базового рівня, збільшена на відсоток, що співпадає з номером студента в списку академічної групи.

Зробити висновки за результатами проведеного аналізу.

Завдання 3.

Самостійно скласти 10 тестових завдань за змістом теми 2.

Завдання 4.

Необхідно пов'язати види порівняльного аналізу, наведені в таблиці 3.4, з їх описом.

Таблиця 3.4 - Характеристика видів порівняльного аналізу

Вид порівняльного аналізу	Опис
1. Горизонтальний аналіз	А. Використовується для вивчення структури економічних явищ та процесів шляхом розрахунку питомої ваги складових цілого.
2. Вертикальний аналіз	Б. Застосовується при вивченні відносних темпів зростання та зростання показників за декілька років
3. Трендовий аналіз	В. Використовується для визначення абсолютних і відносних відхилень фактичного рівня показників від базового.

Завдання 5.

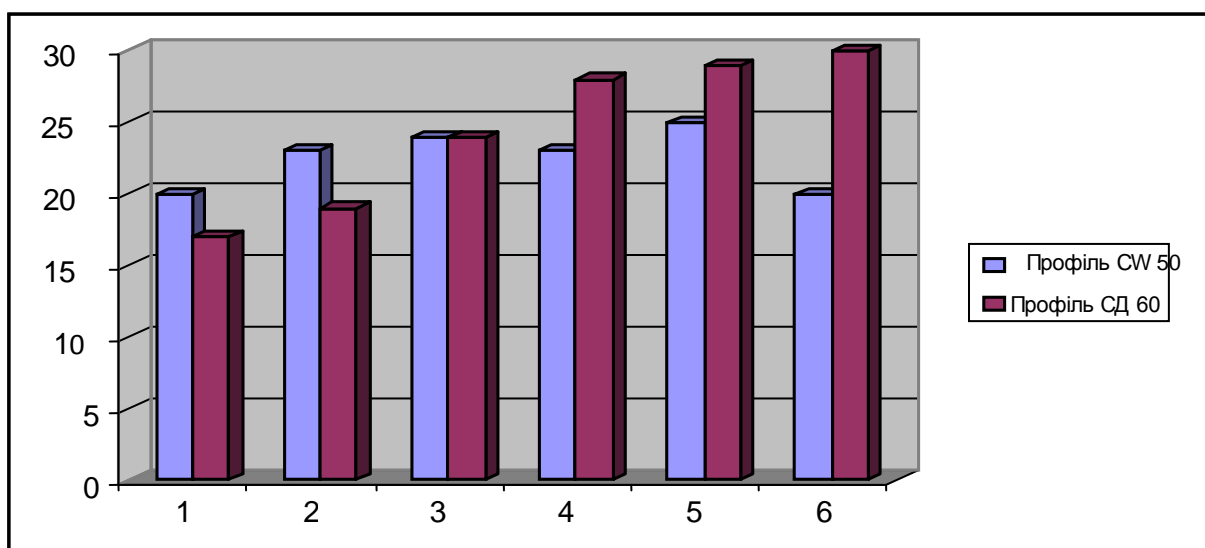
Маючи наступні дані, підрахуйте відносну величину ефективності:

а) ефект – 10540 грн., витрати – 21500грн.;

б) ефект – 21054 грн., витрати – 20500грн.

Завдання 6.

Проаналізуйте діаграму. Зробіть висновки.

Рисунок 3.1 - Динаміка виробництва основних видів продукції підприємством «А» за перше півріччя 2016 року

Завдання 7.

Проаналізуйте діаграму. Зробіть висновки.

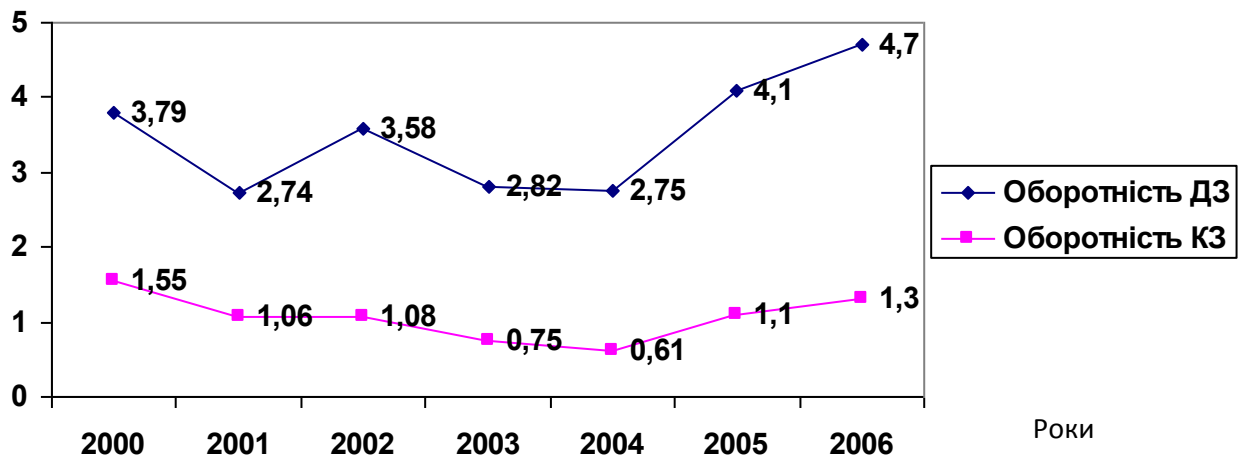

Рисунок 3.2 - Динаміка оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства «В» у 2015-2016 рр.

Література: [1-10]. [19-20].

Тема 3. Види аналізу, інформаційна база та способи обробки економічної інформації

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  1. Значення інформації, її характеристика і класифікація
  2. Перевірка вірогідності джерел інформації, які використовуються в аналізі господарської діяльності
  3. Поняття і загальні методологічні принципи організації аналізу
  4. Форми і методи організації аналітичної роботи
  5. Основні етапи і послідовність проведення аналізу
  6. Документальне оформлення результатів аналізу
  7. Організація аналізу в умовах використання новітніх компютерних технологій

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Відділ бюджетування або відділ економічного аналізу займається:

- A. аналізом виконання плану випуску продукції за обсягом та асортиментом, ритмічності роботи, підвищення якості продукції, впровадженням нової техніки та технологій, комплексної механізації та автоматизації виробництва, аналізує роботу обладнання, витрачання матеріальних ресурсів, тривалість технологічного циклу, комплектність випуску продукції, загальний технічний та організаційний рівень виробництва;
- B. аналізом якості сировини та готової продукції, браку і втрат, рекламації покупців, заходів по скороченню браку, підвищення якості продукції, дотримання технологічної дисципліни;
- C. здійснює розробку плану аналітичної роботи і контроль за його виконанням, методичне забезпечення аналізу, організовує і узагальнює результати аналізу господарської діяльності підприємства і його структурних підрозділів, розробляє заходи по результатах аналізу;
- D. контролем своєчасності і якості матеріально-технічного забезпечення виробництва, виконання планів поставок, за обсягом, номенклатурою, строками, якістю, станом і цілісністю складських запасів, дотримання норм відпуску матеріалів, транспортно-заготівельних витрат.

2. До функцій відділу бухгалтерського обліку та звітності відносяться:

- A. вивчення виконання договірних зобов'язань і планів поставок продукції споживачам за обсягом, якістю, строками, номенклатурою, станом складських запасів і збереженням готової продукції;
- B. аналіз рівня організації праці, виконання плану заходів щодо підвищення її рівня, забезпеченість підприємства трудовими ресурсами за категоріями та професіями, рівень продуктивності праці, використання фонду робочого часу і фонду заробітної плати;
- C. аналіз виконання кошторису витрат на виробництво, собівартості продукції, виконання плану прибутку і його використання, фінансовий стан, платоспроможність підприємства;
- D. вивчає стан експлуатації машин та обладнання, виконання планів-графіків ремонту і модернізації обладнання, якість і собівартість ремонту, повноту використання обладнання та виробничих потужностей, раціональність потреби енергоресурсів.

3. До планових джерел інформації відносять:

- A. всі дані, які є в документах бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку, а також усі види звітності, первинна облікова інформація;
- B. документи, що регулюють господарську діяльність підприємств;

- C. усі типи планів, що розробляються на підприємстві, а також нормативні матеріали, кошториси, проектні завдання;
- D. вірна відповідь відсутня.

4. Інформація повинна відповідати потребам економічного аналізу, тобто забезпечувати надходження даних саме про ті напрямки діяльності і з тією деталізацією, яка необхідна для всебічного вивчення економічних явищ та процесів, виявлення впливу факторів та визначення резервів господарювання – це вимога:

- A. аналітичності інформації;
- B. об'єктивності інформації;
- C. раціональності інформації;
- D. єдності інформації.

5. Документ, що складається з постійного макета типових аналітичних таблиць і не містить пояснювального тексту:

- A. пояснювальна записка;
- B. довідка, висновок;
- C. пропозиції;
- D. безтекстова форма.

6. Які існують види організаційних систем аналізу господарської діяльності:

- A. журнально-ордерна, меморіально-ордерна, комп'ютеризована;
- B. комп'ютерна, планова, ієрархічна;
- C. інтегрована, дезінтегрована, ієрархічна;
- D. спрощена, комплексна.

7. Обґрунтований розподіл обов'язків між працівниками щодо проведення аналітичних досліджень на підприємстві – це:

- A. мета аналізу господарської діяльності;
- B. принцип аналізу господарської діяльності;
- C. спосіб організації аналізу господарської діяльності;
- D. функція аналізу господарської діяльності.

8. Аналіз витрат підприємства здійснює:

- A. виробничий відділ;
- B. відділ праці та заробітної плати;
- C. планово-економічний відділ;
- D. фінансовий відділ.

9. Достовірність інформації для аналізу підтверджується:

- A. наказом керівника;
- B. повнотою заповнених реквізитів джерел інформації;
- C. аудиторським висновком;
- D. актом перевірки працівника органу фіскальної служби.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Згрупуйте наведені джерела інформації за видами, використовуючи дані таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 - Джерела інформації для аналізу

Джерело інформації	Види джерел інформації		
	планові	облікові	позаоблікові
1. План виробництва продукції			
2. Накладна на отримані матеріали			
3. Лімітно-забірна картка			
4. Закони України			
5. ф. №1 „Баланс”			
6. Статут підприємства			
7. Технічний паспорт обладнання			
8. Інформація, отримана від ЗМІ			
9. Колективний договір			
10. Планова калькуляція собівартості продукції			

Завдання 2.

Підприємство „А” займається випуском устаткування.

Процес аналізу виробничого процесу на підприємстві „А” побудовано наступним чином:

Заступник директора з економіки час від часу ставить перед керівниками відділів завдання з аналізу окремих об’єктів, відповідно до потреб ситуації.

Керівники відділів для виконання завдання залучають працівників, що є тимчасово вільні або мають менше завантаження з основної роботи. Такий підхід дає можливість виконувати основну роботу та задовольняти потреби у аналітичній інформації.

Результати аналізу передаються заступнику директора з економіки, який реагує на ситуацію, що має місце, та видає відповідні розпорядження.

Обґрунтуйте, які помилки припущено в організації аналітичного процесу на підприємстві „А”? Як, на Вашу думку, необхідно організувати процес аналізу виробничого процесу на підприємстві „А”?

Література: [1-10]. [21].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4. Аналіз маркетингової діяльності

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Значення та завдання аналізу маркетингової діяльності
- 2) Аналіз попиту на продукцію і формування портфеля замовлень
- 3) Оцінка ризику продукції, яка не користується попитом
- 4) Аналіз ринків збуту продукції
- 5) Аналіз цінової політики підприємства
- 6) Аналіз конкурентоспроможності продукції

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Основні завдання маркетингової аналізу – це:

- A. вивчення платоспроможного попиту на продукцію, ринків її збуту і обґрунтування плану виробництва і реалізації продукції відповідного обсягу і асортименту;
- B. облік, аналіз і повсякденний контроль за виконанням завдань виробництва в розрізі кількості, якості та асортименту продукції згідно з вимогами замовників;
- C. аналіз факторів, що формують еластичність попиту на продукцію, і оцінка ступеню ризику продукції, що не користується попитом;
- D. вірні відповіді A та C.

2. Еластичність попиту – це:

- A. реакція споживача на зміну ціни;
- B. реакція споживача на зміну ціни. Якщо при незначній зміні ціни споживач реагує на кількість продукту, що придбається, то попит називається еластичним;
- C. процентна зміна величини пропозиції, яка викликана процентною зміною ціни;
- D. не має правильної відповіді.

3. Не є завданням маркетингового аналізу:

- A. вивчення платоспроможного попиту на продукцію, ринків її збуту і обґрунтування плану виробництва і реалізації продукції відповідного обсягу і асортименту; аналіз факторів, що формують еластичність попиту на продукцію, і оцінка ступеню ризику продукції, що не користується попитом;
- B. оцінка конкурентоспроможності продукції та пошук резервів підвищення її рівня; Розробка стратегії, тактики, методів і засобів формування попиту і стимулювання збуту продукції;
- C. оцінка стійкості та ефективності виробництва і збуту продукції;
- D. не має правильної відповіді.

4. Маркетинговий аналіз - це:

- A. аналіз даних в маркетингу, зібраних в результаті проведення маркетингових досліджень, в рамках виконання завдань комплексного маркетингу («4P»), їх перетворення, систематизація, інтерпретація і моделювання;
- B. сукупність рішень, які виникають з аналізу поточного стану, і передбачуваної майбутньої діяльності підприємства;
- C. систематика складових аналізу ринку збуту та класифікація форм (видів) впровадження.

5. Метою маркетингового аналізу є :

- A. вивчення попиту на продукцію і формування портфелю замовлень;
- B. вивчення пропозиції для замовлення;
- C. розповсюдження реклами та знаходження необхідної кількості покупців;
- D. правильна відповідь відсутня.

6. Для прийняття управлінських рішень підприємству необхідно знати:

- A. погоду;
- B. стан фінансового ринку
- C. ціну;
- D. чутливість попиту до зміни ціни.

7. Попит еластичний, якщо:

- A. еластичність попиту >1 ;
- B. еластичність попиту <1 ;
- C. еластичність попиту $=1$;
- D. еластичність попиту $=0$.

8. Ризик може бути:

- A. той, що можна подолати і непереборний;
- B. той, що існує і не існує;
- C. той, що не існує і непереборний;
- D. не має правильної відповіді .

9. Ринкова структура вказує на:

- A. кількість покупців та продавців; їх частки в загальній кількості товару, що купується, або реалізується; ступінь стандартизації товару; легкість потрапляння на ринок та виходу з нього;

- В. кількість покупців та продавців; їх частки в загальній кількості товару, що купується, або реалізується;
- С. ступінь стандартизації товару; легкість потрапляння на ринок та виходу з нього.
- Д. ні нащо не вказує.

10. Цінова політика - це:

- А. комплекс заходів щодо визначення цін, цінової стратегії і тактики, умов оплати, варіювання цінами залежно від позиції на ринку;
- В. питома вага елементів ціни у відсотках;
- С. фундаментальна економічна категорія, яка означає кількість грошей, за яку продавець згоден продати, а покупець готовий купити одиницю;
- Д. цілеспрямована діяльність, пов'язана з прийняттям відповідальних рішень у галузі взаємовідносин.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Використовуючи дані маркетингового дослідження, наведені в таблиці, проаналізувати взаємозв'язок між попитом, пропозицією й ціною на продукцію та визначити еластичність попиту.

Таблиця 4.1 - Дані маркетингового дослідження

Кількість замовленої продукції, шт.	Ціна одиниці продукції, тис. грн.	Кількість запропонованої продукції, шт.	Надлишок (+), дефіцит (-)
4600	6	27600	?
9200	5	23000	?
16100	4	16100	?
25300	3	9200	?
36800	2	2300	?

Література: [1-10]. [21].

Тема 5. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)

Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Напрямки, завдання та джерела інформації аналізу виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)

- 2) Загальна оцінка виконання виробничої програми
- 3) Аналіз асортименту і структури продукції
- 4) Аналіз комплектності і ритмічності випуску продукції
- 5) Аналіз якості продукції

3. Виконати завдання.

Завдання 1.

Визначити рівень виконання планового завдання при умові: фактичний результат виконання завдання – 1500 тис. грн.; план – 1590 тис. грн.

Завдання 2.

За даними таблиці 5.1 знайти абсолютні відхилення. Шляхом методу ланцюгових підстановок визначити, за рахунок яких чинників мало місце відхилення по обсягу виробництва.

Таблиця 5.1 - Аналіз впливу факторів на обсяг випущеної продукції

Показник	План (умовні дані)	Факт (умовні дані)	Відхилення
1. Ціна одиниці продукції, грн.	12	11	
2. Кількість виготовленої продукції, шт.	100	150	
3. Обсяг виготовленої продукції, грн.			

Література: [1-10].

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів підприємства

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Значення, задачі та джерела аналізу використання трудових ресурсів на підприємстві
- 2) Визначення забезпеченості підприємства трудовими ресурсами
- 3) Система показників продуктивності праці. Порядок їх розрахунку
- 4) Визначення трудомісткості продукції: методика аналізу, фактори зміни її рівня. Визначення резервів зниження трудомісткості продукції.
- 5) Аналіз фонду заробітної плати. Визначення співвідношення між темпами зросту продуктивності праці і рівня його оплати

б) Аналіз ефективності використання фонду заробітної плати

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Трудові ресурси – це:

- А. сукупність постійних працівників, які отримують необхідну професійну підготовку і мають досвід практичної діяльності;
- В. працівники підприємств відповідних спеціальностей і кваліфікацій;
- С. усе працездатне населення країни;
- Д. частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними, освітніми даними, практичними навичками відповідає тій чи іншій сфері.

2. Основним резервом підвищення продуктивності праці є:

- А. збільшення середньоспискової чисельності робітників;
- В. зміна технології виробництва;
- С. збільшення часу обідньої перерви;
- Д. скорочення плинності кадрів.

3. До економічних факторів зростання продуктивності праці належать:

- А. поглиблення спеціалізації і комбінування;
- В. застосування нових видів сировини;
- С. удосконалення системи оплати праці;
- Д. удосконалення методів планування.

4. У чисельнику показника трудомісткості одиниці продукції знаходиться:

- А. тривалість випуску товарної продукції;
- В. вартість випуску товарної продукції;
- С. кількість виробів одного найменування в натуральному або умовно-натуральному вимірі;
- Д. фонд робочого часу на виготовлення відповідного виду виробів.

5. Оцінку рівня організації праці можна здійснити за допомогою показників:

- А. ступінь поділу і кооперації праці;
- В. коефіцієнт впровадження типових проектів робочих місць;
- С. показник нормування праці;
- Д. усі відповіді вірні.

4. Виконати завдання.

Завдання 1.

Провести аналіз руху робочої сили підприємства. Зробити аналітичні висновки.

Таблиця 6.1 - Дані для аналізу руху робочої сили підприємства

№ з/п	Показник	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	Середньоспискова чисельність працівників, осіб	850	820		
2	Прийнято на роботу нових працівників протягом року, осіб	60	55		
3	Вибуло з підприємства працівників в т.ч. з причин:	56	54		
	- вибуття на навчання	15	18		
	- виходу на пенсію	7	6		
	- призову до армії та з інших причин, передбачених законом	2	1		
	- з власного бажання	30	26		
	- за порушення трудової дисципліни	2	3		

Методичні вказівки до складання таблиці 6.1. З метою аналізу руху робочої сили на підприємстві доцільно розрахувати наступні коефіцієнти обороту з приймання та з вибуття, а також коефіцієнти загального обороту, плинності, стабільності за формулами:

$$K_{оп} = Ч_{п.} / Ч_{ср} ,$$

$$K_{ов} = Ч_{в.} / Ч_{ср} ,$$

$$K_o = (Ч_{п.} + Ч_{в.}) / Ч_{ср} ,$$

$$K_{пл} = (Ч_{зв.1} + Ч_{зв.2}) / Ч_{ср} ,$$

$$K_{ст} = 1 - [(Ч_{зв.1} + Ч_{зв.2}) / (Ч_{ср п} + Ч_{п.})] ,$$

де $K_{оп}$ – коефіцієнт обороту з прийому;
 $Ч_{п.}$ – чисельність прийнятих за звітний період працівників, осіб;
 $Ч_{ср}$ – середньоспискова чисельність працівників, осіб;
 $K_{ов}$ – коефіцієнт обороту з вибуття;
 $Ч_{в.}$ – чисельність звільнених за звітний період працівників, осіб;
 K_o – коефіцієнт загального обороту робочої сили;
 $K_{пл}$ – коефіцієнт плинності кадрів;
 $Ч_{зв.1}$ – чисельність звільнених за звітний період з власного бажання працівників, осіб;
 $Ч_{зв.2}$ – чисельність звільнених за порушення трудової дисципліни працівників, осіб;
 $K_{ст}$ – коефіцієнт стабільності кадрів, розраховується для звітного періоду;
 $Ч_{ср п}$ – середньоспискова чисельність працівників у попередньому році, осіб.

Література: [1-10]. [19-20].

Тема 7. Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства

Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Напрямки і джерела аналізу використання матеріальних ресурсів.
- 2) Аналіз забезпеченості підприємства виробничими запасами.
- 3) Аналіз узагальнюючих показників використання у виробництві матеріальних ресурсів.
- 4) Аналіз дотримання норм витрачання матеріальних ресурсів.
- 5) Аналіз впливу на обсяг продукції наявності та використання матеріальних ресурсів.

3. Виконати завдання:

Завдання 1.

За змістом теми 7 скласти 10 тестових завдань.

Зразок оформлення тестового завдання:

1. Тестове питання:

A. відповідь;

B. відповідь;

C. відповідь;

D. відповідь.

Виділити слід правильну відповідь.

Завдання 2.

Проаналізувати стан запасів матеріальних ресурсів за даними таблиці 7.1.

Обґрунтувати результати аналізу.

Таблиця 7.1 - Аналіз стану запасів матеріальних ресурсів

Матеріали	Середньодобові витрати, т	Фактичні запаси		Нормування в днях		Відхилення	
		тон	дні	max	min	тон	дні
A	200	1600	8	12	10	?	?

Завдання 3.

Надати письмово відповіді на питання:

1. Назвіть основні завдання аналізу матеріальних ресурсів.
2. Що є джерелами інформації для аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві?

3. Які основні прийоми та способи дослідження використовуються для аналізу використання матеріальних ресурсів?
4. З якою метою аналізується забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами?
5. Який фактор спричиняє найбільший вплив на забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами і чому?
6. За допомогою яких показників оцінюють виконання плану матеріально-технічного постачання, стану складських запасів матеріалів, дотримання режиму економії на підприємстві? Як оцінити вплив даних факторів на випуск продукції?
7. У чому полягає різниця між матеріальними ресурсами і матеріальними витратами?
8. Охарактеризуйте показники, що застосовуються для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів.
9. Які факторні моделі необхідно побудувати для визначення впливу факторів на зміну рівня матеріаломісткості?
10. Наведіть методику розрахунку впливу факторів на зміну матеріальних витрат на виробництво окремого виробу.

Література: [1-10].

Тема 8. Аналіз основних засобів наліз основних засобів
Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Значення і задачі аналізу використання основних виробничих фондів
  - 2) Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних засобів
  - 3) Методика розрахунку забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими фондами
  - 4) Показники ефективності використання основних засобів. Порядок їх розрахунку
  - 5) Фактори зміни рентабельності та фондівіддачі основних виробничих фондів. Методика визначення їх впливу на рівень фондівіддачі та випуск продукції
  - 6) Основні джерела резервів збільшення випуску продукції та підвищення рівня фондівіддачі активної частини основних фондів
  - 7) Оцінка динаміки оновлення і модернізації основних виробничих фондів,

фондоозброєність праці

8) Аналіз ефективності використання нематеріальних активів

3. Виконати завдання:

Завдання 1.

За даними таблиці необхідно провести аналіз наявності, структури та руху основних фондів. За даними аналізу - зробити висновки.

Таблиця 8.1 - Аналітична інформація про наявність, рух та структуру основних фондів

Види основних засобів		Наявність на початок року		Надходження за звітний рік		Вибуття за звітний рік		Наявність на кінець року		Зміна	
		тис.грн.	питома вага, %	тис.грн.	питома вага %	тис.грн.	питома вага, %	тис.грн.	питома вага, %	тис.грн.	питома вага, %
1	Виробничі основні засоби промислового призначення	2550		350		125					
	у тому числі: активні фонди	1335		315		105					
2	Виробничі основні засоби інших галузей	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Невиробничі основні засоби	180		30		70					
4	Всього основних засобів										
5	Знос основних засобів за час їх експлуатації	980	х	х	х	х	х	1060	х		

З метою аналізу руху і технічного стану основних засобів підприємства необхідно розрахувати наступні коефіцієнти (таблиця 8.2):

Таблиця 8.2 - Дані про рух і технічний стан основних засобів

Показник	Алгоритм розрахунку	Значення показника		Зміни
		минулий рік	звітний рік	
Коефіцієнт оновлення				
Термін оновлення, років				
Коефіцієнт вибуття				
Коефіцієнт приросту				
Коефіцієнт зносу				

Тема 9. Аналіз витрат підприємства

Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для

обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Значення, показники, завдання та джерела аналізу витрат на виробництво та реалізацію продукції
- 2) Аналіз обґрунтованості та виконання бюджету витрат операційної діяльності підприємства
- 3) Загальна оцінка динаміки та структури витрат на 1 грн. продукції.
- 4) Аналіз прямих витрат підприємства
- 5) Аналіз накладних витрат підприємства
- 6) Визначення резервів зниження собівартості продукції

3. Виконати завдання:

Завдання 1.

Дати оцінку виконання плану собівартості найбільш важливих видів продукції.

Таблиця 9.1 - Аналіз виконання плану собівартості окремих видів продукції

Вироби	Повна собівартість, грн.			Відхилення			
	минулий рік	Звітний рік		від минулого року, грн		від плану	
		план	факт	план	факт	грн..	%
Б	4260	4250	4830				
М	1920	1900	2100				
Т	72	72	80				
Н	890	890	960				
Е	1780	1770	1900				
Разом							

Завдання 2.

За змістом теми 9 скласти 10 тестових завдань.

Зразок оформлення тестового завдання:

1. Тестове питання:

А. відповідь;

В. відповідь;

С. відповідь;

Д. відповідь.

Виділити слід правильну відповідь!

Література: [1-10].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Класифікація видів діяльності підприємства
- 2) Класифікація доходів і витрат підприємства згідно форми №2
- 3) Аналіз формування витрат підприємства
- 4) Аналіз рівнів, динаміки, структури фінансових результатів
- 5) Аналіз взаємозв'язку обсягів виробництва, собівартості та прибутку
- 6) Узагальнення результатів аналізу фінансових результатів шляхом виявлення резервів підвищення прибутку підприємства

3. Виконати завдання:

Завдання 1.

Надати письмово відповіді на питання:

1. Які завдання ставляться перед аналізом фінансових результатів підприємства?
2. Назвіть джерела інформації для аналізу прибутку та охарактеризуйте їх.
3. На які види поділяється діяльність підприємства?
4. Як класифікуються доходи і витрати підприємства згідно форми №2?
5. Якою є методика аналізу динаміки та структури фінансових результатів?
6. Поясніть, як формується прибуток підприємства.
7. Що таке чистий прибуток?
8. Назвіть фактори, які впливають на прибуток від реалізації.
9. Розкрийте зміст методики аналізу взаємозв'язку обсягів виробництва, собівартості та прибутку.
10. Охарактеризуйте резерви збільшення прибутку.

Завдання 2.

За змістом теми 10 скласти 10 тестових завдань.

Зразок оформлення тестового завдання:

1. Тестове питання:

A. відповідь;

B. відповідь;

C. відповідь;

D. відповідь.

Виділити слід правильну відповідь!

Література: [1-10]. [20-21].

Тема 11. Аналіз фінансового стану підприємства

Форми контролю: усне опитування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Роль аналізу фінансового стану в оцінці господарської діяльності підприємства
- 2) Аналіз активів підприємства
- 3) Аналіз пасивів підприємства

3. Виконати завдання:

Завдання 1.

Скласти кросворд на 10 питань по горизонталі та 10 питань – по вертикалі за змістом теми 11.

Завдання 2.

Проаналізувати зміни в складі та структурі капіталу підприємства (таблиця 11.1).

Таблиця 11.1 - Вихідні дані

Капітал (майно)	На початок року		На кінець року	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
Основний капітал	3243	?	5992	?
Оборотний капітал, у т.ч.	9796	?	15375	?
У сфері виробництва	5362		11139	
У сфері обігу	4434		4236	
Усього	?	?		?

Література: [1-10]. [20-21].

Навчальне видання

Шендригоренко Марина Трохимівна

Кафедра обліку та аудиту

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,7

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.

